

<https://interscience.uz/>

ISSN 2181-1709 (P)

ISSN 2181-1717 (E)

SJIF: 3.805 (2021)

2023/9

**TA'LIM VA
INNOVATION
TADQIQOTLAR**

**ОБРАЗОВАНИЕ И
ИННОВАЦИОННЫЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ**

**EDUCATION AND
INNOVATIVE
RESEARCH**

TA'LIM VA INNOVATSION TADQIQOTLAR
ОБРАЗОВАНИЕ И ИННОВАЦИОННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
EDUCATION AND INNOVATIVE RESEARCH

№9/2023
sentyabr

Muassis:

Buxoro davlat universiteti
 Fan va ta'lim MChJ

Bosh muharrir: Ma'murov Bahodir
 Baxshullayevich

Jamoatchilik kengashi raisi:
 Xamidov Obidjon Xafizovich,
 Buxoro davlat universiteti rektori

Tahririyat kengashi raisi:
 Maxmudov Mels Hasanovich

Mas'ul kotib: Akramova Gulbahor
 Renatovna

Texnik muxarrir: Davronov Ismoil
 Ergashevich

Tahririyat manzili:
 Buxoro shahar,
 Q.Murtazoyev ko'chasi, 16-uy

Telefon:
 +998(90)744-00-22

E-mail:
 eirjurnal2020@gmail.com

Jurnalning elektron sayti:
 www.interscience.uz

Jurnal OAK Rayosatining 2021 yil 30 sentyabrdagi 306/6-son Qarori bilan PEDAGOGIKA, PSIXOLOGIYA, FILOLOGIYA, TARIX FANLARI bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ruyxatiga kiritilgan

Bosishga ruxsat etildi: 28.09.2023 y.
 Qog'oz bichimi 60x84 1/8. b/t.12,5.
 Buyurtma raqami 1.23
 «FAN VA TA'LIM» nashriyotida chop etildi. Buxoro shahar

Jurnal 28.07.2021 yilda 9305 raqami bilan O'zbekiston Ommaviy axborot vositalari davlat ro'yxatidan o'tgan

Jurnal 2020 yilda tashkil topdi va 2 oyda 1 marta chop etildi.
 2021 yil noyabr oyidan boshlab har oyda 1 marta o'zbek, rus va ingliz tillarida chop etiladi

«Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar» xalqaro ilmiy-metodik jurnalidan ko'chirib bosish tahririyatining roziligi bilan amalga oshiriladi

Maqolada keltirilgan faktlarning to'g'riligi uchun muallif mas'uldir

07.00.00 – TARIX FANLARI	
Хайитов Ш. А. Бухоролик уч нафар ҲАЗРАТИ ИНСОН тимсоли-уч китоб талқинида	7
Alimova G'. B. Dinning davlatdan ajratilishi tamoyili	9
Ахматов А. Бухорода фаолият юритган афғон адиблари	13
Iuldashev U. K. Litva-Rossiya munosabatlarida Kaliningrad muammosi	16
Ибрагимова М. Б. Илк мусулмон жамиятида дипломатик алоқалар (Маъорижун Нубувва асари асосида)	20
Мамадиев Б. Б. Шахрисабзнинг қадимий ҳаммомлари	28
Mustafoev J. A. Navoiy oblastida "Paxta ishi" qatag'onini amalga oshirilishi va uning fojeali oqibatlari	33
Nazarov Z. Namangan viloyatida davlat, uy muzeylarining vujudga kelishi va turizm rivojida o'rni	37
Xadjamuratova M. X. Yoshlarni ijtimoiy himoya qilishga oid qonunchilik asoslari	42
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
Almatova M. Sh. Nofilologik ta'lim yo'nalishi talabalariga ingliz tilini o'rganishda motivatsiyani rivojlantirish	47
Ачилов Ш. Ш. Лексик компетенцияни такомиллаштириш бўйича педагогик технологиялар	53
Kaniyazova J. O. The image of old man in karakalpak, uzbek and kyrgyz prose	57
Matekov A. D. K.Smamutovning «Sizlarga aytib ketmoqchiman...» roman-essesining kompozitsiyasi	60
Mansurova F. Linguistic and pragmatic aspects of clarifying learners' brain dominance in successful english langugae acquisition	63
Mahmudova Kh. R. Analysis of the international experience of television programs on financial literacy	67
Rakhimova I. K. Implementation of worksheet strategy to foster research writing skill	72
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
Abdullayev E. Z. O'quychilarda axborot bilan ishlash kompetensiyasini shakllantirishning nazariy va uslubiy asoslari.	77
Adizova N. B. Zamonaviy ta'lim sharoitida o'qituvchining divergent fikrlashini rivojlanish orqali malakasini oshirish tizimi	81
Aminov A. Sh. Dasturiy ta'lim vositasi yordamida muhandislik kompyuter grafikasi fanining mustaqil ishlarini tashkil etish	86
Arustamyan Y. Y. The role of modern teaching technologies in the process of lecturing	89
Ashurov R. R. Boshlang'ich info'quvchilarini intellektual rivojlantirishning nazariy asoslari	93
Axadova K. S. Raqamlashtirish jarayonida muhandislarni kasbiy faoliyatga tayyorlash ilmiy muammo sifatida	97
Azamkhonov O. A. Ways of development of speed and strength wrestlers aged 18-20	101
Atoeva M. F. Integratsiyalashgan ta'lim	106
Ахмаджонова Д. Д. Преподавание иностранных языков через онлайн-платформы. Всесторонний обзор и анализ.	109

INTEGRATSIYALASHGAN TA'LIM

Atoeva Mexriniso Farxodovna,
Buxoro davlat universiteti doktoranti

Аннотация: Мақолада педагогикадаги интеграция муаммолари, интеграция printsiplari o'quv jarayonining barcha tarkibiy qismlari, pedagogik jarayonlarga integratsion yondashuv, kasbiy tayyorgarlikni takomillashtirish zarurati uchun integratsion yondashuv, ta'limdagi xalqaro integratsiya masalalari yoritilgan.

Калит сўзлар: интеграция, integratsion yondashuv, xalqaro integratsiya, integratsiya muammolari, integratsiya printsiplari, o'quv jarayoni, pedagogik jarayon, kasbiy tayyorgarlik.

ИНТЕГРИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ

Атоева Мехринисо Фарходовна,
докторант Бухарского государственного университета

Аннотация: В статье освещены проблемы интеграции в педагогике, принцип интеграции, все компоненты образовательного процесса, комплексный подход к педагогическим процессам, комплексный подход к необходимости повышения профессиональной подготовки, вопросы международной интеграции в образовании.

Ключевые слова: интеграция, интеграционный подход, международная интеграция, проблемы интеграции, принцип интеграции, образовательный процесс, педагогический процесс, профессиональная подготовка.

INTEGRATED LEARNING

Atoeva Mehriniso Farhodovna,
doctoral student at Bukhara State University

Abstract: The article covers the problems of integration in pedagogy, the principle of integration, all components of the educational process, an integrated approach to pedagogical processes, an integrated approach for the need to improve professional training, issues of international integration in education.

Key words: integration, integration approach, international integration, integration problems, integration principle, educational process, pedagogical process, professional training.

Pedagogik jarayonga integratsiyalashgan holda rivojlanish jarayoni - ilgari bir-biridan farq qiladigan qismlarni bir butunga birlashtirish bilan bog'liq jihatlaridan birini tushunishdir.

Bu jarayon allaqachon tuzilgan tizim doirasida ham, yangi tizim doirasida ham amalga oshishi mumkin. Integratsiya jarayonining mohiyati tizimga kiritilgan har bir element ichidagi sifat o'zgarishlaridir...

Pedagogikadagi integratsiya muammolari ko'plab tadqiqotchilarning ishlarida turli jihatlarida ko'rib chiqiladi. V.V.Kraevskiy, A.V.Petrovskiy, N.F.Talizinlar asarlarida pedagogikaning boshqa fanlar bilan integratsiyalashuvi masalalari muhokama qilinadi.

G. D. Gleyzer va V. S. Lednev ta'lim mazmuniga integratsiyalashuv yo'llarini ochib beradilar. L. I. Novikova va V. A. Karakovskiyning asarlari bolaga tarbiyaviy ta'sirlarni birlashtirish muammolarini ochib beradi. O'qitishni tashkil etishda integratsiya S. M. Gapeenkov va G. F. Fedorets ishlarida ko'rib chiqilgan.

Bu va boshqa olimlar pedagogikada integratsiyaning metodologik asoslarini belgilab berdilar: bola rivojlanishidagi faoliyatning yetakchi roli haqidagi falsafiy konsepsiya; pedagogik hodisalarga tizimli va yaxlit yondashuv haqidagi qoidalar; ta'lim va rivojlanish jarayonlari o'rtasidagi bog'liqlik haqidagi psixologik nazariyalar[1]. Belgilangan uslubiy qoidalarga asoslanib, olimlar bir qator tushunchalarni aniqlaydilar: integratsiya jarayoni, integratsiya tamoyili, integratsiya jarayonlari, integrativ yondashuv.

Integratsiya printsiplari o'quv jarayonining barcha tarkibiy qismlarining, tizimning barcha elementlarining o'zaro bog'liqligini va tizimlar o'rtasidagi aloqani nazarda tutadi. U maqsadni belgilash, o'qitish mazmunini, uning shakllari va usullarini belgilashda etakchi hisoblanadi.

Integratsion yondashuv pedagogik jarayonning har qanday tarkibiy qismidagi integratsiya tamoyilini amalga oshirish, pedagogik jarayonning yaxlitligi va izchilligini ta'minlashni anglatadi.

Integratsiya jarayonlari - bu tizimning alohida elementlarini yoki butun tizimni sifat jihatidan o'zgartirish jarayonlari. Mahalliy didaktika va ta'lim nazariyasidagi ko'plab tadqiqotlar ta'lim jarayonini takomillashtirishning aniq usullarini ishlab chiqishda yuqoridagi qoidalarga asoslanadi.

Integratsiya pedagogik hodisa sifatida turli bilimlar, usullar va faoliyat turlarining o'zaro kirib borishi, o'zaro bog'liqligi va sintezi jarayoni va natijasi sifatida tushuniladi. Bunday jarayon, albatta, turli modullar bo'yicha ta'lim mazmunidagi izchillikni, shuningdek, ta'limning umumiy maqsadlari bilan belgilanadigan o'qitish shakllari, usullari va vositalarini tanlashni nazarda tutadi[2].

Integratsiya turli funktsiyalarni bajarishi mumkin: uslubiy, ishlab chiqish va texnologik. Shu bilan birga, uslubiy funktsiya evristik, dunyoqarash-aksiologik va instrumental komponentlar orqali ochiladi.

Rivojlanish funktsiyasi yangi aqliy harakatlarni, aqliy faoliyatni ko'paytirish, boyitish va yaxshilash qobiliyatini shakllantiradi. Texnologik funktsiya axborotni ixchamlashtirish, takrorlanishni bartaraf etish, uzluksizlik va umumlashtirilgan integral xususiyatlarni o'rnatishni nazarda tutadi.

Bu kasbiy tayyorgarlikni takomillashtirish zarurati va kasb-hunar maktabining zamonaviy vazifalarini hisobga olgan holda mavjud mutaxassislar tayyorlash tizimi o'rtasidagi qarama-qarshiliklarni hal qilish usullaridan biri sifatida etakchi psixologik-pedagogik tushunchalarni sintez qilish g'oyasiga asoslanadi[3].

Muammoni to'liqroq tushunish uchun integratsiya jarayonlari evolyutsiyasi masalalarini ko'rib chiqish va mahalliy pedagogika fanida ham, chet elda ham ta'lim integratsiyasining retrospektiv tahlilini o'tkazish kerak.

Muammoni to'liqroq tushunish uchun integratsiya jarayonlari evolyutsiyasi masalalarini ko'rib chiqish va mahalliy pedagogika fanida ham, chet elda ham ta'lim integratsiyasining retrospektiv tahlilini o'tkazish kerak.

Xalqaro tajribaga ko'ra, ishlab chiqarish tuzilmalari bilan umumta'lim va ixtisoslashtirilgan fanlar o'rtasidagi yaqin aloqalarni chuqurlashtirish ta'lim samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shuningdek, kasb-hunar ta'limi nazariyasi va amaliyotidagi tendentsiyani yanada rivojlantirishda ta'limning integratsiyaviy tashkiliy funktsiyasini yanada kengaytirish, o'qitish shakllari va usullarini modernizatsiya qilish, kadrlar tayyorlashni shakllantirish kabi integratsiya jarayonlari muhim o'rin tutadi. innovatsion kasbiy salohiyat elementlarining uyg'unligi va uzluksizligini ta'minlashga asoslangan shaxsiy va kasbiy fazilatlar.

Tadqiqotlarga ko'ra, global ta'limdagi integratsiya tendentsiyalari mutaxassislar tomonidan juda faol o'rganilmoqda va biz ularni baholashning turli xil yondashuvlari haqida gapirishimiz mumkin. Ta'lim sohasidagi davlatlararo hamkorlikning kelajagi bo'yicha ikki nuqtai nazar mavjud.

Tadqiqotlarga ko'ra global ta'limdagi integratsiya tendentsiyalari mutaxassislar tomonidan juda faol o'rganilmoqda va biz ularni baholashning turli xil yondashuvlari haqida gapirishimiz mumkin. Ta'lim sohasidagi davlatlararo hamkorlikning kelajagi bo'yicha ikki nuqtai nazar mavjud.

Ulardan birinchisining tarafdorlari insonparvarlikning umumbashariy mulkiga, zamonaviy ta'limning bir qator eng muhim muammolari mushtarakligiga tayanib, asosiy yo'nalishlarni, faoliyat ko'rsatishni birlashtirish asosida baynalmilallashtirish jarayonini tezlashtirishni maqsadga muvofiq deb hisoblaydilar. milliy ta'lim tizimlari va zamonaviy texnologiyalar. Biroq, ta'limda universalizm turli mamlakatlarning ijtimoiy, siyosiy tizimlari, madaniy va til an'alarining xilma-xilligi saqlanib qolgan taqdiridagina mumkin, degan fikr hukmronlik qilmoqda. Shu bilan birga, biz ularning tez o'zgaruvchan va tobora o'zaro bog'liq bo'lgan dunyo ehtiyojlariga ko'proq e'tibor qaratishlari zarurligi haqida gapiramiz.

Xalqarolashuv jarayoni turli intensivlik bilan ta'limning barcha darajalarini qamrab oldi va oliy ta'limda maksimal darajaga yetdi. Dunyoning ayrim mintaqalariga (G'arbiy Evropa) nisbatan oliy ta'limda baynalmilallashtirish jarayoni sifat jihatidan yangi bosqich - integratsiya xususiyatlariga ega bo'lmoqda, deb ta'kidlash uchun asoslar mavjud, bu tegishli siyosiy va huquqiy ustki tuzilmaning paydo bo'lishidan dalolat beradi. Albatta, hayotning boshqa sohalarida bo'lgani kabi ta'lim sohasida ham xalqaro integratsiya murakkab, ziddiyatli va uzoq davom etadigan jarayondir[4].

Jahon ta'limini xalqarolashtirish jarayonlarini, shu jumladan ularning eng yuqori shakli - integratsiyani rivojlantirishda ikkita asosiy darajadagi maqsadlarni ajratib ko'rsatish mumkin:

global - ta'lim, umumiy ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot va barqaror rivojlanish sohasidagi hamkorlikni chuqurlashtirish orqali global rag'batlantirish. jahon hamjamiyatining, global muammolar bosimini yumshatish va xalqlar o'rtasidagi o'zaro tushunishni mustahkamlash; tizim ichidagi (ta'lim) - alohida mamlakat imkoniyatlaridan tashqariga chiqadigan muammolarni hal qilish uchun milliy ta'lim tizimlarining imkoniyatlarini birlashtirish

Integratsiya yo'lida erishish mumkin bo'lgan asosiy maqsadlardan biri ta'lim sifatini oshirish, bilimlarni dunyoning bir qismidan boshqasiga samarali o'tkazishni ta'minlash, global ta'lim makonini (WES) yaratishdir.

Global ta'limga integratsiya 20-asr oxiri - 21-asr boshlarida paydo bo'lgan tendentsiyadir. zamonaviy pedagogikaning asosiy kategoriyalaridan biriga aylanadi. U alohida mamlakatlarda ham, mintaqaviy va global miqyosda ham rivojlanmoqda. Ta'limdagi integratsiya milliy tuzilmalarning yaqinlashishi, o'zaro ta'siri va o'zaro kirib borishining murakkab va keng qamrovli jarayonining bir qismidir. Albatta, bu global ta'limdagi integratsiya muammolarini o'rganishga «katta tizimlar» tahlilining murakkabligi va qarama-qarshiligini kiritadi.

Shu bilan birga, ta'limdagi integratsiya turli darajadagi integratsiya birlashmalarini shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlari, dinamikasi, maqsad va usullariga ega.

Ta'limdagi xalqaro integratsiya – baynalmilallashuv jarayonining rivojlanishi va chuqurlashishi va uni milliy ta'lim tizimlarining integratsiyalashuv darajasiga olib chiqish natijasidir. Integratsiya muvofiqlashtirilgan xalqaro ta'lim siyosati, harakatlarni sinxronlashtirish va vazifalarni amalga oshirishning eng samarali shakli sifatida yagona ta'lim makonini shakllantirish tendentsiyalarining paydo bo'lishi tufayli o'zaro yaqinlashuvning kuchayishi bilan tavsiflanadi.

Albatta, ta'lim mintaqaviy blok siyosatining bir qismidir. Unda, birinchi navbatda, ma'lum bir guruh mamlakatlarning madaniy o'ziga xosligini himoya qilishga qaratilgan manfaatlarini aks ettiruvchi tegishli uyushmalar paydo bo'ladi, masalan, Lotin Amerikasi davlatlarining submintaqaviy birlashmalari («And guruhi», «Rio»). guruh" va boshqalar.) yoki ularning ta'lim va madaniy an'analarini dunyoda faol yoyish uchun (Yevropa Ittifoqining ta'lim dasturlari va loyihalari, shuningdek, AQSh, Kanada, Avstraliya).

Shu bilan birga, zamonaviy ta'lim o'z mohiyatiga ko'ra bilimning millatlararo tabiati va uning umumiy gumanitar yo'nalishidan kelib chiqadigan «parchalangan» yo'nalishga qaraganda ko'proq «global» yo'nalishga ega ekanligi aniq.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Т.В.Живокоренцева Татьяна Владилевна. Интеграция содержания образования в педагогическом колледже как проблема коллективного практико-ориентированного исследования. Санкт-петербург – 2005.
2. Астадурьян Араксия Пандухтовна. Интеграция учебных ситуациий в процессе обучения. Краснодар – 2005.
3. Пачина Наталия Николаевна. Интеграция педагогики и психологии в образовательном процессе университета. Елец – 2006.
4. Страшнок Светлана Юрьевна. Интеграция по модульной основе гуманитарных дисциплин в техническом ВУЗе для развития комплексных умений студентов. Кемерово – 2003.